

HØJESTERETS KENDELSE

afsagt torsdag den 8. august 2019

Sag 219/2018

A

(advokat Rasmus Mangor Andersen)

mod

B

(advokat Anders Rynkebjerg)

I tidligere instanser er afsagt kendelse af Skifteretten på Frederiksberg den 2. marts 2018 og af Østre Landsrets 15. afdeling den 20. april 2018.

I påkendelsen har deltaget tre dommere: Lene Pagter Kristensen, Poul Dahl Jensen og Lars Hjortnæs.

Påstande

Kærende, A, har nedlagt påstand, at sagen hjemvises til fornyet behandling ved landsretten.

Indkærede, B, har påstået stadfæstelse.

Sagsfremstilling

Ægtefællerne A og B blev efter det oplyste skilt i august 2017.

Den 26. januar 2018 anmodede B Københavns Byrets Skifteret om bistand til bodelingen. Sagen blev den 2. februar 2018 henvist til Skifteretten på Frederiksberg, hvor A havde værneting.

Den 27. februar 2018 anmodede A skifteretten om at tage stilling til, hvorvidt sagen skulle henvises til søgsmål efter ægtefælleskiftelovens § 2, stk. 2, nr. 2, idet A gjorde gældende, at boet var delt ved aftale.

Ved kendelse af 2. marts 2018 fastslog skifteretten, at parternes fællesbo ikke kunne anses for delt, og at skifteretten dermed var kompetent til at behandle deling af fællesboet, jf. ægtefælleskiftelovens § 14.

Den 16. marts 2018 kærede A skifterettens kendelse til Østre Landsret.

Ved kendelse af 20. april 2018 afviste landsretten kæremålet med følgende begrundelse:

”Skifteretten har i denne sag i medfør af ægtefælleskiftelovens § 14 fastslået, at parternes fællesbo ikke er delt, og at skifteretten dermed har saglig kompetence til at behandle sagen.

Som fastslået i Østre Landsrets kendelse af 18. december 2017 (TFA 2018.101/2) må en afgørelse truffet i medfør af ægtefælleskiftelovens § 14 sidestilles med afgørelser om saglig kompetence efter retsplejelovens kapitel 21 og herefter anses for en delafgørelse omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt. Afgørelsen kan derfor forud for sagens endelige afgørelse kun kæres til landsretten med Procesbevillingsnævnets tilladelse, jf. samme bestemmelses stk. 4.

Da en sådan tilladelse ikke foreligger, afvises kæremålet.”

Den 1. maj 2018 henviste skifteretten sagen til bobehandler.

Den 21. november 2018 gav Procesbevillingsnævnet A tilladelse til at kære landsrettens kendelse, og sagen blev herefter indbragt for Højesteret den 4. december 2018.

Anbringender

A har anført, at skifterettens afgørelser efter ægtefælleskiftelovens § 79 kan kæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37. I henhold til § 389 i dette kapitel kan kendelser afsagt af en byret kæres til landsretten, medmindre andet er bestemt i loven, og det kræver således særskilt hjemmel i loven at fratage en part sin ret til at kære en afgørelse til landsretten. Der er ingen bestemmelser i kapitel 37, der begrænser kæreadgangen i sager som denne.

Bestemmelsen i ægtefælleskiftelovens § 79 er ifølge forarbejderne en videreførelse af den tidligere gældende bestemmelse i retsplejelovens § 661. Udgangspunktet efter § 661 var, at skifterettens kendelser kunne kæres til landsretten, herunder kendelser svarende til den, der er afsagt i den foreliggende sag. Det var således lovgivers intention, at skifterettens kendelser som udgangspunkt fortsat skulle kunne kæres til landsretten. Forarbejderne nævner endvidere udtrykkeligt, at ægtefælleskiftelovens § 79 gælder for skifterettens afgørelser med hensyn til indsigelser mod skifterettens kompetence efter § 14.

Det har frem til landsrettens kendelse i TFA 2018.101/2 været sædvanlig praksis, at skifterettens afgørelser kunne kæres frit til landsretten. Dette har ligeledes været opfattelsen hos Procesbevillingsnævnet. Kendelsen i TFA 2018.101/2, som fastslår, at en afgørelse efter ægtefælleskiftelovens § 14 må sidestilles med afgørelser om saglig kompetence efter retsplejelovens kapitel 21 og herefter anses for en delafgørelse omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt., er i strid med ægtefælleskiftelovens § 79, der alene henviser til kapitel 37 og ikke kapitel 21. Kendelsen lever endvidere ikke op til kravet om særskilt hjemmel for at undtage fra adgangen til kære, jf. retsplejelovens § 389.

Hertil kommer, at en afgørelse efter ægtefælleskiftelovens § 14 næppe kan karakteriseres som en delafgørelse. Bestemmelsen i retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt., omhandler afgørelser om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen. I den foreliggende sag blev sagen ved skifterettens afgørelse afsluttet, idet sagen overgik til en bobehandler. Det følger desuden af § 253, stk. 4, 1. pkt., at afgørelser efter stk. 3 kan indbringes for højere ret i forbindelse med den endelige afgørelse i sagen, og formålet med stk. 3 er således at begrænse kæreadgangen, idet spørgsmålet alligevel i forbindelse med en anke kan indbringes for højere ret. Dette er dog ikke en mulighed, hvis TFA 2018.101/2 udtrykker gældende ret. Kendelsen er i strid med to-instansprincippet.

B har anført, at skifterettens kendelse som anført af landsretten i denne sag og i TFA 2018.101/2 må sidestilles med en afgørelse om saglig kompetence efter retsplejelovens kapitel 21 og herefter skal anses for en delafgørelse omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt. Eftersom A ikke inden for fristen har ansøgt Procesbevillingsnævnet om kæretiladelse, er det korrekt, at kæremålet er afvist af landsretten.

Kendelsen går netop ud på, at parternes fællesbo ikke er delt, og at skifteretten dermed har saglig kompetence. Dette stemmer overens med ordlyden af § 253, stk. 3, 2. pkt., om, at der er tale om en særskilt afgørelse om et enkelt af sagens spørgsmål, der ikke afslutter rettens behandling af sagen. Konsekvensen af skifterettens kendelse er, at sagen skal fortsættes i skifteretten, og kendelsen afslutter således ikke rettens behandling af sagen. Der er tale om et enkelt spørgsmål ud over alle de mange andre spørgsmål, der skal afklares i forbindelse med parternes bodeling.

Højesterets begrundelse og resultat

Efter ægtefælleskiftelovens § 79 kan skifterettens afgørelser kæres efter reglerne i retsplejelovens kapitel 37.

Efter retsplejelovens § 389, stk. 1, kan kendelser og beslutninger, der er afsagt af en byret, kæres til landsretten, medmindre andet er bestemt i loven.

Den foreliggende sag angår, om skifterettens afgørelse efter ægtefællesskiftelovens § 14 om ikke at tage en indsigelse mod skifterettens kompetence til følge kan kæres frit til landsretten, eller om kære kræver tilladelse fra Procesbevillingsnævnet efter retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. pkt., eller efter lovens § 389 a.

Efter forarbejderne til ægtefælleskiftelovens § 14 og § 79 er det forudsat, at en afgørelse efter lovens § 14 kan kæres til landsretten, og det gælder, hvad enten afgørelsen går ud på afvisning eller på, at indsigelsen mod skifterettens kompetence ikke tages til følge. En sådan afgørelse kan derfor ikke anses som en delafgørelse omfattet af retsplejelovens § 253, stk. 3, 2. pkt. Skifterettens afgørelse efter ægtefælleskiftelovens § 14 er herefter ikke omfattet af kærebe- grænsningsreglen i retsplejelovens § 253, stk. 4, 1. pkt.

Da skifterettens afgørelse ikke kan anses for truffet under hovedforhandlingen eller dennes forberedelse, finder kærebe- grænsningen i retsplejelovens § 389 a heller ikke anvendelse.

På den baggrund kan skifterettens afgørelse kæres efter den almindelige regel i retsplejelovens § 389, stk. 1, uden tilladelse fra Procesbevillingsnævnet.

Højesteret hjemviser herefter sagen til landsretten med henblik på, at kæremålet realitetsbehandles.

Thi bestemmes:

Sagen hjemvises til landsretten med henblik på realitetsbehandling af kæremålet.

Ingen af parterne skal betale kæremålsomkostninger for Højesteret til den anden part.